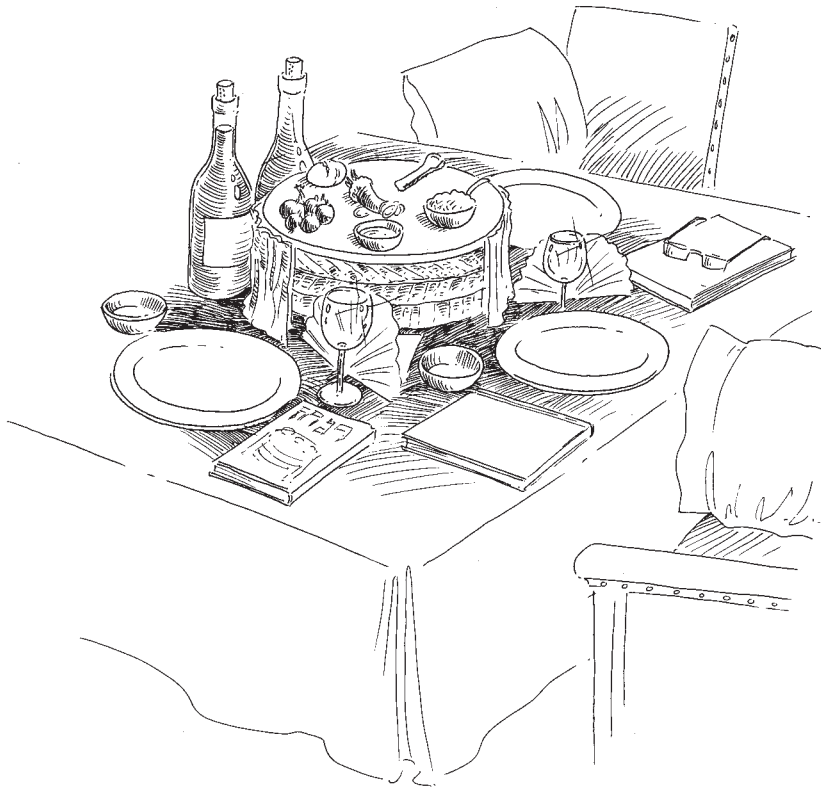

PESACH BROCHURE 5785

12-20 APRIL 2025

Eerste Seideravond: zaterdag 12 april
Tweede Seideravond: zondag 13 april

Inhoudsopgave

- 2 Voorwoord
- 4 Overzicht tijden erev Pesach
- 5 Erev Pesach op Sjabbat
- 8 Kasjeren voor Pesach
- 9 Waar kunt u kasjeren?
- 10 Bedikat chameets
- 11 Chameets verbranden
- 12 Instructie verkopen chameets
- 13 Ta'anit Bechorim
- 13 Huisdieren
- 14 Pesach reizigers checklist
- 16 Verkoop Pesach-artikelen
- 17 Seidercursussen en sjoeriem
- 18 Vragen aan de rabbijn
- 19 Gezamenlijke seider-vieringen
- 20 Verkorte seider voor ouderen
- 21 Overzicht Pesach-producten
- 25 Kinderpagina

Colofon

Deze Pesachbrochure is een uitgave van: het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap (NIK) en het Opperrabbinaat voor Nederland. De gegevens zijn opgesteld in overleg met opperrabbijn Padwa, verbonden aan de Israëlitische gemeente van Antwerpen, Shomre Hadas.

www.nik.nl

Vormgeving: Suzan Breedveld

Illustraties: Marchien Mayer

Ma nisjtana – wat is deze nacht anders?

Een van mooiste momenten van de Seideravond is, wanneer het kind de vier vragen van *ma nisjtana* stelt. De samensteller van de haggada geeft hier tussen de regels door een essentiële tip voor goed onderwijs. Zorg ervoor dat de nieuwsgierigheid van het kind gewekt is, waardoor hij vragen gaat stellen.

De Torah heeft een duidelijke opdracht gegeven voor de Seideravond: “Je moet het vertellen aan je kind op die dag zeggende: omwille van dit heeft Hasjem dit gedaan voor mij toen ik uit Egypte trok”. (Sjemot 13,8) Het is gebruikelijk dat het jongste kind als eerste de vragen zingt op de eeuwenoude melodie. In het algemeen kun je stellen dat de liefde van een ouder voor een klein kind niet gebaseerd is op de talenten en eigenschappen van dat kind, maar enkel en alleen omwille van de ouder-kind band.

Zo zien we ook de liefde tussen Hasjem en het Joodse volk, zoals de profeet Hoshe'a het prachtig verwoordt: “Want Jisraël is een jong kind en Ik houd van hem”. (11,1) Wellicht ook op grond daarvan de gewoonte dat niet alleen het jongste kind de vier vragen stelt, maar dat allen van harte meedoen met ma nisjtana. Van harte, omdat Seideravond de onvoorwaardelijke liefde en band tussen Hasjem en ons centraal staat. Nog sterker, het is de bedoeling dat we deze avond niet alleen beleven ter herinnering aan een belangrijke historische gebeurtenis van ruim 3300 jaar geleden in het ontstaan van het Joodse volk. Het is de bedoeling dat we dit herbeleven.

Omwille van dit

In bovengenoemde opdracht voor de Seideravond staat ‘omwille van dit’. Onze geleerden concluderen hieruit dat de verplichting om te vertellen is gekoppeld aan ‘dit’, aan de symbolische voorwerpen die op de Seiderschotel liggen. Wanneer we ‘dit’ zien, dan moeten we vertellen over de Uittocht uit Egypte. Hoewel we dit doen in de avond, benadrukt de Torah dat we dit moeten doen op die dag, daarmee geeft de Torah aan dat we het verhaal moeten vertellen op een heldere manier, net zoals de (over)dag in een helder zonlicht is. De samensteller van de haggada voegt nog een element toe, namelijk dat de beste wijze om kinderen betrokken te houden is door middel van vraag en antwoord.

Vier vragen

De Gaon van Wilna merkt op dat veel van de tradities van de Seideravond gekoppeld zijn aan het getal vier. Hij verbindt dit met de verplichting om in vier gevallen een speciaal dank-offer te brengen, wanneer men een zeereis heeft gemaakt, wanneer men een woestijnreis heeft gemaakt, wanneer men vrijkomt vanuit de gevangenis en wanneer men hersteld is van een ernstige ziekte. Het Joodse volk heeft dit allemaal meegemaakt. De slavernij is te vergelijken met een ernstige ziekte, meer dan 200 jaar zaten we gevangen in Egypte, we zijn door de Jam Soef (de Rietzee) getrokken en uiteindelijk 40 jaar door de woestijn op weg naar het land Israël.

Vier aartsmoeders

Anderen leggen een link naar de vier aartsmoeders Sara, Rivka, Rachel en Lea die de basis hebben gelegd voor het joodse volk. Onze geleerden benadrukken dat het de verdienste was van de rechtvaardige vrouwen

dat het Joodse volk uit Egypte is bevrijd. De mannen hadden een status van moedeloosheid bereikt en stonden min of meer op het punt om zich over te geven aan de Egyptische cultuur, terwijl de vrouwen de moed erin hielden en niet de hoop opgaven.

Vier bevrijdingen toen en vier toekomstige bevrijdingen

In de gesprekken tussen Hasjem en Mosje voorafgaande de Uittocht gebruikt Hasjem vier uitdrukkingen om de bevrijding te omschrijven: “Ik zal jullie uitvoeren, Ik zal jullie redden, Ik zal jullie bevrijden en Ik zal jullie tot volk nemen”.

De profeet Jechezkeel schrijft: “Ik zal ze uitvoeren vanuit de volkeren, ik zal ze verzamelen vanuit de landen, ik zal ze brengen naar hun land en ik zal ze weiden”.

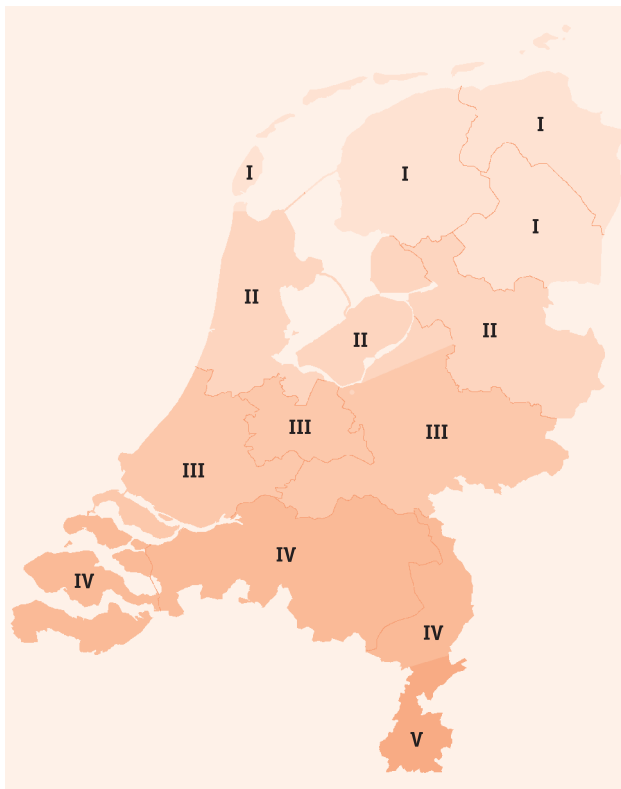
Anderen linken dit aan vier wereldmachten die over het Joodse volk hebben geheerst en waar we uiteindelijk van bevrijd zijn. Babylonië, Medië, Griekenland en Edom. Edom wordt vereenzelvigd met Rome en duidt op het Romeinse rijk. De huidige situatie van het Joodse volk is nog steeds een gevolg van de vernietiging van de Tweede Tempel. We zijn heel blij en dankbaar met de staat Israël en tegelijkertijd moeten we wel constateren dat het grootste deel van het Joodse volk nog steeds buiten het land Israël woont. We zijn reeds bevrijd van de heerschappijen van deze vier volkeren en wachten nu op het moment dat de profetie van Jechezkel uitkomt voor het hele Joodse volk.

Met dat in de gedachten kunnen we nog meer van harte ma nisjtana zingen dit jaar, in de hoop dat we het volgend jaar in Jeroesjalajiem mogen zingen.

Rabbijn Shimon Evers

Overzicht tijden erev Pesach

	datum	zone A'dam	zone 1	zone 2	zone 3	zone 4	zone 5
begin vasten bechorim	donderdag 10 april	5.02	4.48	4.53	4.56	5.00	5.02
bedikat chameets	donderdag 10 april	ná 21.14	ná 21.17	ná 21.17	ná 21.17	ná 21.18	ná 21.07
chameets verbranden vóór	vrijdag 11 april	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15	12.15
begin sjabbat	vrijdag 11 april	20.14	20.13	20.12	20.12	20.14	20.13
begin chameets-verbod	zaterdag 12 april	10.46	10.46	10.46	10.46	10.46	10.46
bioer chameets vóór	zaterdag 12 april	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14	12.14
einde sjabbat begin jomtov begin seider	zaterdag 12 april	21.18	21.21	21.21	21.21	21.22	21.11

Voor overige tijden tijdens Pesach zie de NIK Loeach 5785.

Erev Pesach op Sjabbat

- Pesach begint dit jaar op *motsa'ee sjabbat*. Dit heeft behoorlijk wat gevolgen. Daarom staat in deze brochure een uitgebreide praktische handleiding over de voorbereidingen van Pesach.
- Op de eerste dag Pesach (13 april) wordt 's morgens in sjoel *tefillat tal* gezegd, een bede om dauw voor het land.
- Vanaf de tweede avond Pesach wordt de omer geteld. Dit is een periode van 49 dagen tot Sjawoe'ot. Een deel van de 49 dagen worden bepaalde treurrituelen in acht genomen. Tot rosj chodesj Ijar is er nog geen treur. Ook op de 33e dag van de omer is er geen treur. Jom Ha'atsma'oet (1 mei) en Jom Jeroesjalajiem (26 mei) zijn feestdagen die, ondanks dat zij in de omerperiode vallen, worden gevierd.
- Dinsdag 15 t/m vrijdag 18 april zijn de *chol hamo'eed* dagen (tussendagen). Ook deze dagen kennen specifieke voorschriften, zie Kitsoer Sjoelchan Aroech, p. 570-577.

Brood voor sjabbat

M.b.t. brood geldt het volgende:

- zorg voor *lechem misjne* (twee hele broden of broodjes) voor vrijdagavond en *lechem misjne* voor sjabbatmorgen en houd dit uit de keuken.
- koop de juiste maat challes zodat zij makkelijk in hun geheel opgegeten kunnen worden en er niet onnodig brood overblijft.
- wie zelf challes bakt, en 'challa' neemt, verbrandt dit op vrijdag.

- er dient niet meer chameets te zijn dan noodzakelijk is voor de maaltijden op vrijdagavond en sjabbatmorgen.

Chameets verbranden

Al het chameets, behalve het chameets dat door middel van een volmacht via het rabbinaat aan een niet-Jood is verkocht, en het chameets dat nog opgegeten moet worden, dient op vrijdag 11 april te worden verbrand, bij voorkeur voor 12.15 uur. *Kol chamiera* wordt niet gezegd op vrijdag. Het chameets dat verkocht gaat worden, dient op deze tijd al weggeruimd te zijn.

Voorbereiding voor de seder

Alle voorbereidingen voor sjabbat en Jomtov dienen voor sjabbat (vrijdag 11 april, 20.12 - 20.14 uur, afhankelijk van de tijdzone) beëindigd te zijn.

Voorbereiden van het maror (bitterkruid): gesneden of geraspte mierikswortel moet in een goed afgesloten glazen pot worden bewaard om de scherpte te behouden. Het helpt wanneer de pot vol is en in de ijskast wordt bewaard. Als men sla gebruikt dient dit voor sjabbat onderzocht te worden en vervolgens afgesloten bewaard te worden tot de seder. Mierik en sla mogen niet in water ondergedompeld blijven (24 uur weken staat gelijk aan koken; gekookte mierik of sla is niet geoorloofd als maror).

Bereid de charoset, rooster het ei en het been, bereid het zoute water.

Verwijder alle bedrukte afsluitingen van pakjes en flessen, zodat voorkomen kan worden dat letters of woorden op sjabbat of Jomtov gebroken worden.

Als u een speciale kamer heeft waar geen chameets komt op sjabbat, dan kunt u de sederavondtafel al op vrijdag dekken. De sederavondtafel mag niet op sjabbat gedekt worden.

Jomtov-kaarsen, die zonder nader werk in de kandelaars kunnen worden geplaatst, dienen te worden klaargemaakt. Vergeet niet de sjabbatklok in te stellen gericht op het tijdstip dat de seder zal eindigen. Dit is gewoonlijk later dan waarop men normaal op vrijdagavond het licht laat uitgaan. Let op: die nacht begint de zomertijd. Je kunt de klok op sjabbat en jomtov niet zelf aanpassen; dit mag pas maandagavond na nacht.

Met alle verdere voorbereidingen voor de Jomtov, inclusief die voor de seder, mag men pas na nacht (zaterdagavond 12 april, 21.11 – 21.22 uur, afhankelijk van de tijdzone) beginnen.

Eten voor sjabbat

Het probleem: Op Sjabbat dient men drie maaltijden te eten. Bij de eerste twee maaltijden dient men brood te eten. De eerste maaltijd moet op vrijdagavond gegeten worden, terwijl de andere twee maaltijden overdag gegeten dienen te worden. Het is vereist dat men bij de maaltijden van sjabbat de bracha *'hamotsie'* uitspreekt over twee hele broden of broodjes. Na het vierde uur, d.w.z. na 10.46 uur, mag men echter geen brood meer eten. Het eten van matze is op erev Pesach niet toegestaan. Er is ook een mitswa om op sjabbat warm voedsel te eten.

De oplossing: aanbevolen wordt om op vrijdagmiddag reeds van het voor Jomtov in Pesach-dikke pannen gemaakte voedsel te eten, zonder daarbij brood of matze te gebruiken. Ook op vrijdagavond eet men uit Jomtov-gerei in een kamer die – behalve de

beide broden voor sjabbat – geen chameets bevat. De beide (chameets-)broden legt men (bij voorkeur in plastic zakken) op een apart tafeltje in dezelfde kamer neer. Aan deze aparte tafel eet iedereen 30 gram brood ter gewicht van een ei. Dan spoelt men de mond, verwijdert het chameets en zet de maaltijd voort aan de Jomtov-tafel zonder genot van brood en matze. Het tafelkleed waarop de kruimels van chameets liggen, dient men goed en zorgvuldig uit te slaan om het chameets ervan te verwijderen. Berg het op bij het chameets-gerei.

Het is aan te bevelen om voor de 'broodmaaltijden' gebruik te maken van plastic (wegwerp) borden en bestek, die op sjabbat kunnen worden afgespoeld – echter niet in de keuken. Gooi de borden, het bestek en de kruimels, na gebruik, weg in een openbare afvalbak, die zonder pasje te openen is.

Sjabbat Hagadol

Sjabbat begint op vrijdagavond 20.12 - 20.14 uur, afhankelijk van de tijdzone (mincha en ma'ariev).

Naast de sjabbatkaarsen wordt een kaars (vlam) aangestoken die de gehele sjabbat blijft branden zodat met dat vuur op zaterdagavond de Jomtovkaarsen kunnen worden aangestoken.

Maaltijden van vrijdagavond en sjabbatochtend

Als deze maaltijden van Pesach-borden gegeten worden, dienen kiddoesj en hamotsie aan een aparte tafel (bij voorkeur in een andere kamer) gemaakt te worden, met de bedoeling dat dit behoort bij de aan een andere tafel te nuttigen maaltijden. Daarna moet iedereen alle kruimels afslaan, handenwassen (zonder beracha, maar ter reiniging in verband met

chameets), de mond spoelen, waarna men naar de Pesach-tafel kan verhuizen.

Nadat men de chameets-‘maaltijd’ gegeten heeft, moeten alle kruimels verwijderd worden en in het toilet gegooid. Na de vrijdagavond-maaltijd mogen al het bestek, borden en potten die opnieuw op sjabbat-ochtend gebruikt zullen worden, normaal afgewassen worden (let op: was geen chameets-artikelen af in de Pesach-gootsteen; gebruik de wastafel van het toilet, de badkamer of een slaapkamer).

Andere voorwerpen en de voorwerpen die niet op sjabbat-ochtend gebruikt worden, mogen niet echt afgewassen worden, maar slechts afgespoeld en opgeborgen.

De ochtenddienst wordt vroeger dan normaal begonnen. Het tijdstip waarna geen chameets meer mag worden gegeten – *hafsakat achielat chameets* – is: 10.46 uur. Men dient voor 10.46 uur ten minste één maaltijd gegeten te hebben met *lechem misjne* (2 hele broden of broodjes). Sommigen eten twee maaltijden met daartussen een pauze (men gaat tussendoor bijvoorbeeld even wandelen). Chameets of voedsel dat in chameets-pannen klaargemaakt is, mag na 10.46 uur niet meer worden gegeten.

Sjabbat, vóór 12.15 uur

Spoel al het chameets-vaatwerk af, veeg de vloer (verwijder alle kruimels van tapijten, maar borstel niet hard) en gooi alle chameets-overblijfselen en kruimels in het toilet.

Het is wellicht een goed idee het gedeelte van de vloer waarboven men eet met grote vellen papier of plastic te bedekken, zodat het makkelijker is de kruimels te verwijderen. Gebruik geen tapijtrofveger omdat deze zelf vervolgens van chameets gereinigd moet worden. Berg al het chameets-gerei, tafelkleden, servetten, wijnflessen en al het andere

niet-Pesach-eten weg. Gooi, wanneer er een *eroev* is de borden, het bestek en de kruimels, na gebruik, weg in een openbare afvalbak, die zonder pasje te openen is. Als dat niet kan: reinig borden en bestek; berg ze weg/gooi ze weg; schud de kruimels (naar) buiten uit.

‘*Kol Chamiera*’ dat men in andere jaren na het verbranden zegt, dient voor 12.15 uur gezegd te worden.

Na 10.46 uur mogen matzeballen en ander voedsel dat matze bevat, zoals bijvoorbeeld koek of gremselich, worden gegeten, maar geen matze zelf.

Voedsel dat na aanvang van de middag (12.14 uur) gegeten wordt, telt als *se’oeda sjeliesjiet* (de derde maaltijd). Omdat het deze Sjabbat ook niet geoorloofd is om matzes te eten, gebruikt men bij deze derde maaltijd, indien niet ‘s morgens voor 10.46 uur genuttigd, alleen andere spijzen, en vervallen dus motsie en bensjen.

Motsa’ee Sjabbat: 21.11-21.22 uur

Sjabbat eindigt (afhankelijk van de tijdzone) om 21.11 - 21.22. Op dat moment begint de Jomtov. In sjoel wordt ma’ariev gedawwend. Thuis wordt “*Baroech hamawdiel been kodesj lekodesj*” gezegd en worden vervolgens de Jomtovkaarsen met behulp van een bestaande vlam aangestoken. Alle voorbereidingen voor Jomtov kunnen nu plaatsvinden.

Als de mierikswortel niet op vrijdag geraspt was, of wanneer deze zijn scherpte verloren heeft, raspt men deze dan nu met een ‘*sjinoei*’, verschil, bijvoorbeeld op een (papieren) servet en niet direct in een potje.

Stel het begin van de seder niet onnodig uit. De afikoman dient voor ‘middernacht’ (d.w.z. 01.41 uur) gegeten te worden.

Instructies voor het kasjeren voor Pesach

Kasjeren van het gerei

Bij voorkeur gebruiken wij op Pesach eetgerei en vaatwerk dat slechts voor dit feest bestemd is. Wil men ook de voorwerpen van ‘door het jaar’ gebruiken, dan bestaat daartoe in sommige gevallen de mogelijkheid van kasjeren. Chameets-voorwerpen die niet op Pesach worden gebruikt, moeten goed worden opgeborgen.

Waar een gemeentelijke gelegenheid tot het kasjeren van vaatwerk aanwezig is, moet men hier bij grote voorkeur gebruik van maken. Kan dit niet, dan volgen hier de belangrijkste bepalingen.

- De te kasjeren voorwerpen moeten de laatste 24 uur voor het kasjeren geheel schoon en ongebruikt hebben gestaan. Alle te kasjeren voorwerpen moeten vooraf intensief en aanslagvrij zijn gereinigd.

Een chameets pan waarin men kasjert, moet eerst zelf worden gekasjerd. Daartoe wordt de pan tot de rand met water gevuld en opgezet tot het water kookt. Dan werpt men er een gloeiende steen in of houdt er een pook in die eerst op het vuur tot gloeien is gebracht, zodat het kokende water over de rand loopt.

Daarna dompelt men de te reinigen voorwerpen eenmaal (met behulp van een net of mandje) in de pan, zodat de voorwerpen geheel worden omgeven door het water, dat voortdurend op kookhitte wordt gehouden. Hiervoor houdt men tegelijkertijd met de te kasjeren voorwerpen een gloeiende pook of steen in het kokende water. Men neemt de voorwerpen er dan dadelijk weer uit (eventueel met een tang) en spoelt ze met koud water af.

- Vorken, lepels, aluminium borden of pannen, messen uit één stuk en alle houten voorwerpen kunnen op deze wijze worden gekasjerd. Indien de aluminium pannen niet uit één stuk zijn vervaardigd, kunnen ze worden gekasjerd, mits de plekken waar de delen zijn vastgeklonken vóór het kasjeren met een gas- of steekvlam worden gegloeid. Voorwerpen van aardewerk (en ook porselein) en hoorn kunnen niet worden gekasjerd en dus niet tijdens Pesach gebruikt worden.

- Fornuizen, gastoestellen, e.d. moeten worden gegloeid. Elektrische kookplaten dienen een tijd lang hoog te branden nadat ze eerst goed zijn gereinigd. Daarna gloeit men ze van buiten met een steekvlam, indien het niet mogelijk is ze met aluminiumfolie te bedekken. Ovens moeten goed worden gereinigd, bijvoorbeeld met een ovenreiniger. Hierna kasjert men met een steekvlam.

Losse delen worden met aluminiumfolie bedekt.

De wanden van magnetrons worden niet warm, zoals de andere typen ovens. Reinig de magnetronoven zorgvuldig, plaats er een open glazen bak in met water met een beetje schoonmaakmiddel en zet de magnetron aan zodat de damp vrij kan circuleren.

- Aanrechten, gootstenen, keukentafels (ook formica) enz. kunnen door het gieten van kokend water over een gloeiende steen of pook worden gekasjerd. Het is aan te bevelen om voor Pesach voor een aparte afdekking zorg te dragen.

Kasjeren van glaswerk

Glas wordt als volgt gekasjerd:

- Het glas dient minimaal 24 uur zonder onderbreking in water ondergedompeld te zijn.
- Daarna dient het water verschoond te worden en moet het glas opnieuw minimaal 24 uur onder water staan.
- Daarna dient opnieuw het water verschoond te worden en moet het glas voor een derde keer 24 uur onder water staan.
- Voorwerpen van Pyrex, Duralex enz. kunnen niet worden gekasjerd.
- Informatie over het kasjeren van afwasmachines en plastic voorwerpen, is verkrijgbaar bij het rabbinaat.

Waar kunt u kasjeren?

Voor het kasjeren van uw vaatwerk en het touwelen in het mikwe kunt u op de volgende plaatsen terecht:

Amstelveen

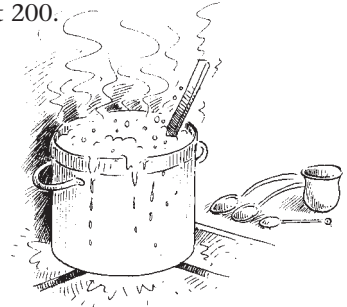
Touwelen kan in het kelim-mikwe bij sjoel Amstelveen; op dezelfde dag en tijd als het kasjeren: woensdag 9 april van 11 tot 18 uur.

Den Haag

Kasjeren van vaatwerk: dinsdag 8 april van 16.30-18.00 uur, locatie: Spaarwaterstraat 200.

Rotterdam

Kasjeren van vaatwerk op afspraak.
rabbi.jvorst@gmail.com
06-242 533 07

Pesach, de seder... ze vormen ons geestelijk erfgoed.

Ooit er aan gedacht wat u zou willen dat er met uw stoffelijk erfgoed zou kunnen gebeuren? Over 120 jaar...

Het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap geeft, jaar in jaar uit, deze publicatie uit en doet nog veel meer. Op het gebied van onderwijs, jeugd- en jongerenwerk, boekpublicaties, het beheer van oude begraafplaatsen en de behartiging van joodse belangen.

Misschien wilt u er ook aan bijdragen? Over 120 jaar?

Overweeg dan te legateren aan het NIK, door de Belastingdienst aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Meer informatie bij het secretariaat van het NIK, info@nik.nl, tel. 020-301 84 84; Kalfjeslaan 380, 1081 JA Amsterdam.

Chameets-onderzoek – bedikat chameets

Het chameets-onderzoek is dit jaar op donderdag 10 april ná nacht (zie tijden blz. 4).

Voordat het onderzoek begint zegt men een beracha:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
עַל בְּעוֹר חֲמִיץ.

Baroech atta H' Elo-kenoe melech ha'olam asjer kidesjanoe bemitsvotav vetsivanoe al bi'oe'r chameets.

“Geprezen bent U, o G'd, Koning van de wereld, Die ons geheiligd heeft met Zijn geboden en ons opgedragen heeft chameets te verwijderen”.

Wanneer verschillende mensen samen bedikat chameets doen, moeten allen de beracha die meestal wordt uitgesproken door de ba'al habajit (de heer des huizes), horen. Zij antwoorden met 'amen'.

Indien men zelf niet in de gelegenheid is om chameets te zoeken, mag men een sjaliach (vertegenwoordiger) aanstellen. Wanneer de sjaliach de bedikat chameets alléén doet, zegt hij de beracha.

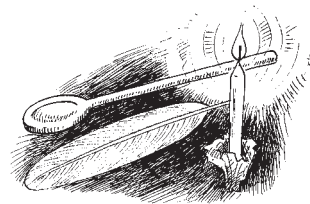
Tussen de beracha aan het begin van het onderzoek en de verklaring van nietigheid van chameets die na het onderzoek wordt uitgesproken, mag er niet worden gesproken, tenzij de interruptie te maken heeft met het zoeken en wegruimen van chameets.

Gebruikelijk is om het chameets te zoeken met een brandende kaars, omwikkeld met een handvat van aluminiumfolie. Eventueel kan men een zaklantaarn of het lampje op en mobiele telefoon gebruiken. Sommigen nemen een veer, een houten lepel en een zakje om het gevonden chameets in te deponeren. Wanneer men chameets heeft gevonden, moet men het goed opbergen om het de volgende ochtend te verbranden.

Nadat alles goed onderzocht is, zegt men de volgende verklaring:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאַכָּא בְּרִשׁוּתִי
דְלָא חֲמִיתָהּ וְדְלָא בְּעָרְתָהּ לְבִטְיִל
וְלִהְיוּ הַפְּקָר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

“Al het chameets en het gerezene dat zich in mijn gebied bevindt, dat ik niet gezien heb en niet vernietigd heb en waarvan het bestaan mij niet bekend is, verklaar ik nietig zoals het stof der aarde”.

Chameets verbranden

Al het chameets, behalve het chameets dat door middel van een volmacht via het rabbinaat aan een niet-Jood is verkocht, dient voor het ingaan van het chameetsverbod op vrijdag 11 april te worden verbrand vóór 12.15 uur.

Na het verbranden zegt men:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִפְא בְּרִשׁוּתֵי
דְחֲמִיתָהּ וְדָלָא חֲמִיתָהּ דְבִעְרָתָהּ
וְדָלָא בְעֵרָתָהּ לְבָטִיל וְלֹהֲוֵי הַפְּקָר
כְּעֵפְרָא דְאֶרְעָא.

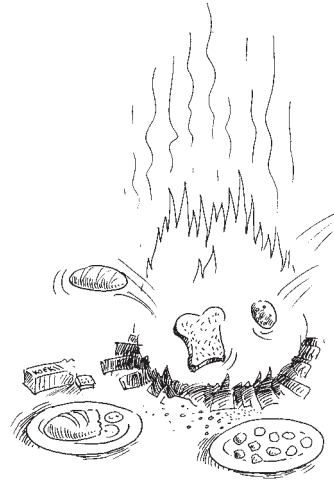
“Al het chameets en het gerezene dat zich in mijn gebied bevindt, zowel dat ik gezien heb als dat ik niet gezien heb, zowel dat ik weggeruimd heb als dat ik niet weggeruimd heb, verklaar ik nietig zoals het stof der aarde”.

Gelegenheid tot chameets verbranden

Amstelveen

De chameetsverbranding vindt plaats op vrijdag 11 april bij Sjoel Amstelveen van 10.30 tot 12.00 uur.

Voor andere plaatsen kunt u contact opnemen met de Joodse Gemeente bij u in de buurt.

HANDIGE CHECKLIST VOOR HET ZOEKEN NAAR CHAMEETS

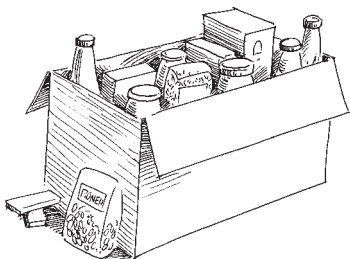
☐ zolder, kelder	☐ in en om grote apparaten	☐ boeken
☐ kantoor	☐ zakken en omslag van kleding	☐ kasten en laden
☐ tuin en veranda	☐ schooltassen, koffers	☐ vuilnisbakken
☐ dierenhokken	☐ meubilair, kinderstoelen	☐ stofzuigerzakken
☐ garage en auto('s)	☐ kinderwagen, bakfiets	☐ toetsenborden
☐ toilettafel/-kast	☐ school- en sjoelkluisjes	☐ telefoonhoesjes

Instructie verkopen chameets

Het is de plicht (mitswa) ervoor te zorgen dat gedurende Pesach zich geen enkel chameets in Joods bezit bevindt, ongeacht waar zich dit bevindt. Het chameets wordt daarom vernietigd, in openbare vuilcontainers gestort, of weggegeven aan een niet-Jood.

Ten onrechte meent men vaak dat het rechtstreeks aan een niet-Jood verkopen van chameets of het verkopen van chameets via een volmacht aan het rabbinaat, een verplichting is die behoort bij de voorbereidingen van Pesach.

Het is alleen zo dat wanneer men zijn chameets niet wil vernietigen, of wegschenken, er de mogelijkheid tot verkoop bestaat. Geadviseerd wordt om de verkoop via een volmacht aan het (opper-)rabbinaat te realiseren.

NIHS Amsterdam

Dit formulier moet uiterlijk donderdag 9 april 2025 / 12 nisan 5785 om 12.00 uur in het bezit zijn van het Rabbinaat NIHS.

Online via:

www.nihs.nl/formulier/pesach-chameets-verkopen/

Maak het verschuldigde bedrag over op:
NL40ABNA0436585200
t.n.v. NIHS Amsterdam
o.v.v. chameetsverkoop.

Het formulier kan ook per email of per post worden verstuurd. Vraag in dat geval een formulier op bij de NIHS Amsterdam via rabbinaat@nihs.nl.

Joodse Gemeente Rotterdam

Volmacht voor het verkopen van chameets aanvragen via: rabbi.jvorst@gmail.com

Tot dinsdag 8 april, 17.00 uur
Nieuwpoortstraat 19,
3039 XL Rotterdam
rabbi.jvorst@gmail.com

Voor andere plaatsen kunt u ook contact opnemen met de Joodse Gemeente bij u in de buurt.

Ta'anit bechorim

De begintijd voor de vastendag voor de eerstgeboren mannen en jongens vindt u op blz. 3. In diverse synagogen vindt na het einde van de ochtenddienst een siejoem (het beëindigen van een Talmoedtraktaat of een zesde deel van de Misjna) plaats, gevolgd door een se'oedat mitswa (een feestelijke maaltijd). Eerstgeboren deelnemers hieraan hoeven de rest van de dag niet te vasten.

Begin vasten: zie overzicht pagina 4.

Huisdieren

Het verbod om tijdens Pesach chameets in huis te hebben kan ook gevolgen hebben voor uw huisdieren. Veel soorten diervoeding bevatten namelijk granen die men niet in huis mag hebben. Daarnaast wordt er vaak soja, rijst of maïs aan toegevoegd, die uw viervoeter, vogel of vis, in tegenstelling tot uzelf, wel mag eten. Omdat de meeste honden en katten geen liefhebbers van matzes zijn, geven we hier een paar algemene tips.

- Geef het dier zoveel mogelijk vers voer: vis, hart, pens enzovoorts. Koop het voor Pesach en vries het in kleine dag porties in.
- U kunt er eventueel wat in bouillon verkruid melde matze doorheen doen.
- Blikvoer dat geen granen bevat is toegestaan.

Voor vragen omtrent overige diersoorten en hun voeding op Pesach kunt u contact opnemen met de ressortale rabbinaten. Let op: sommige dieren kunnen bij een plotselinge verandering van voeding erg ziek worden. Raadpleeg hiervoor uw dierenarts.

Pesach reizigers checklist

1. Verkooptransacties moeten bij voorkeur plaatsvinden bij ter zake kundigen op halachisch gebied van koop en verkoop. Als men gaat logeren op een adres in het buitenland is het aan te bevelen de verkoop van chameets te laten plaatsvinden bij een van de rabbijnen in Nederland alvorens vertrek.

2. Ook bij het benoemen van een gevolmachtigde of sjaliach verkoop, moet het bovenstaande – punt 1 – in acht worden genomen.

3. Het verkopen van het chameets, alsook de gevolmachtigde voor de verkopen van chameets, moet aan de persoon als genoemd onder 1 de tijden worden opgegeven van de plaats waar hij/zij is in het buitenland bij verkoop en het wederom in bezit krijgen na afloop van het chameets verbod.

Scenario's voor chameets voor wie tijdens Pesach niet thuis is:

Hoofdverblijf

Als u meer dan 30 dagen voor Pesach weggaat (en pas terugkomt na Pesach):

- Bedikat chameets is niet nodig.
- Chameets moet verkocht worden en Kol Chamira verklaard vóór de laatste tijd van het bezitten van chameets op Erev Pesach.

Als u binnen 30 dagen voor Pesach weg gaat:

- Bedikat chameets is verplicht
  - op de avond voor u weg gaat, met nacht, met kaarslicht.
  - Er wordt geen beracha gezegd.
  - Kol Chamira moet wel worden gezegd, maar 'Bersjoeti' (in mijn bezit) moet vervangen worden door 'Bebaita Hadeen' (in dit huis).
  - Er kan ook een sjaliach (vertegenwoordiger) aangewezen worden om de Bedikat Chameets namens hun te doen te doen op Erev Pesach.
  - Het is beter om wel de Bedikat Chameets te doen dan om zichzelf vrij te spreken van de verplichting van de Bedikat Chameets door het huis voorafgaand te verkopen. Als dit wel nodig is, bespreek dit dan met uw rabbijn.
- Chameets moet verkocht worden en Kol Chamira verklaard vóór de laatste tijd van het bezitten van chameets op Erev Pesach.

Bestemming (hotel)

Als u chameets heeft meegenomen: Bedikat Chameets moet gedaan worden met beracha.

Als u geen chameets heeft meegenomen: Bedikat Chameets moet gedaan worden zonder beracha.

Zorg ervoor dat het chameets verkocht is vóór het laatste tijdstip dat chameets in bezit mag zijn in de plaats waar u verblijft en dat het pas terug gekocht wordt nadat Pesach voor u voorbij is in de plaats waar u verblijft.

Bij het vliegen

Zorg ervoor dat de kosjere maaltijd kosjer voor Pesach gecertificeerd is, en dat de dubbele verpakking van de warme maaltijd niet kapot/gescheurd is (dit geldt voor het hele jaar, niet alleen voor Pesach). Men zou geen warme dranken moeten nemen, en er van uitgaan dat de koude dranken niet voor Pesach zijn gecertificeerd, tenzij dit duidelijk is aangegeven.

In een hotel

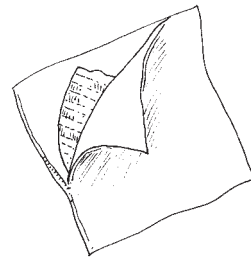
De waterkoker in een hotelkamer (of ergens in het hotel) kan niet gebruikt worden tenzij duidelijk is aangegeven dat deze kosjer voor Pesach is gecertificeerd.

Verkoop Pesach-artikelen

Amsterdam

- Davids Corner
Kastelenstraat 69
020-644 7567
- Jumbo Amsterdam
Kastelenstraat 70
020-301 2680
- Kosher Point
Albert Cuypstraat 276
020-786 5435
- Mouwes
Kastelenstraat 261
020-661 0180

Speciale PESACH aanbiedingen

Haggada
€ 14,50

Haggada
& Machzor
Pesach
€ 25

set
Machzorim
8-delig
€ 75

Bestel nu!

WIZO Giftshop
www.wizogiftshop.nl

Seidercursussen en op Pesach gerichte sjoeriem

- Op sjabbat 7 nisan / 5 april houdt rabbijn Hans Groenewoudt een halachische voordracht in Sjoel Amstelveen, vanaf 20.00 uur.
- Op zondag 8 nisan / 6 april houdt rabbijn Eliezer Wolff een halachische voordracht in Sjoel Amstelveen, aansluitend aan sjachariat (08.15 uur); voor ontbijt wordt gezorgd.
- Op maandag 9 nisan / 7 april geeft rabbijn Shmuel Katz een sjoer over de halachische aspecten van Pesach bij het NISeminarium, van 20:00 tot 21.30 uur.
- Op dinsdag 10 nisan / 8 april geeft rabbijn Shmuel Katz een sjoer over de Seider in Sjoel Amstelveen, van 11.00 tot 12.00 uur.

NIK Maandbericht

Neem een e-mailabonnement op maandelijks nieuws en Joodse wijsheid!

Het NIK stuurt maandelijks een e-letter uit: het NIK Maandbericht. Het maandbericht brengt het nieuws van het NIK en geeft inzicht in de evenementen en gebeurtenissen in Joods Nederland aan de hand van posters, artikelen, verslagen en foto's. Heb je interesse in het maandelijks ontvangen van dit maandbericht? Meld je dan aan via de homepage van onze website www.nik.nl of stuur een e-mail aan info@nik.nl onder vermelding van 'maandbericht'.

Daarnaast... is het NIK met nieuws en achtergronden te vinden op Facebook en Twitter.

Je vindt onze pagina als je in de zoekbalk van Facebook intypt: NIK Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap Joodse Gemeenten.

Via Twitter kun je ons volgen via @JoodsNL.

Ga jij ons ook daar volgen?

Met soms een leuke primeur!

Kasjroetmededeling 5782-3 Ijsjes
 Niet voor het echte warme weer een aantal nieuwe ijsjes op de kasjroetlijst!

MEDEDELING 5782-3

Het Opperrabbinaat voor Nederland brengt de volgende aanvullingen en/of wijzigingen de KASJROETLIJST 5782 ter kennis van het publiek:

Productnaam	Verpakking	Status
Corretto classico	Pak 8 stuks	M
Corretto mini classico	Pak 6 stuks	M
Corretto soft chocolately	Pak 4 stuks	M
Corretto strawberry	Pak 8 stuks	M
Corretto vegan classico	Pak 4 stuks	M
Magnum almond remix	Pak 3 stuks	M
Magnum double caramel	Pak 4 stuks	M
Magnum gold caramel billionaire	Pak 4 stuks en beker 440 ml	M
Magnum double ruby berries & cream	Beker 440 ml	M
Magnum double salted caramel	Beker 440 ml	M
Magnum white chocolate & cookies	Beker 440 ml	M

Vragen aan de rabbijn

Na afloop van voordrachten met praktische Pesach-adviezen maar ook op andere momenten heeft u wellicht nog vragen. Neem dan contact op met een rabbijn in uw regio.

NIHS Amsterdam

- Rabbinaat NIHS
(kantoor gesloten tijdens Pesach)
020-646 00 46
rabbinaat@nihs.nl

NIG Den Haag

- rabbi@joodsdenhaag.nl

NIG Noord-Holland NW

- Rabbijn S. Spiero
023-532 07 07
rabbijnsperio@nighnw.nl

NIG Nijmegen

- Rabbijn M. Levine
06-215 865 75
rabbijn@nignijmegen.nl

NIG Rotterdam

- Rabbijn J. Vorst
06-242 533 07
jvorst@nig-rotterdam.nl

IPOR Rabbinaat

- 020-301 84 95
rabbinaat@ipor.nl
- Opperrabbijn B. Jacobs
06-536 749 29
rabbi.jacobs@planet.nl

Opperrabbinaat voor Nederland

- Opperrabbijn Padwa
kosher@nik.nl

Gezamenlijke seider-vieringen

In de volgende plaatsen worden gemeenschappelijke seidermaaltijden georganiseerd. Let op: meld u tijdig aan. Er zijn kosten aan verbonden.

Amsterdam

De CIZ-sjoel organiseert een Pesach-lunch op 19 april in de ontmoetingsruimte van het ziekenhuis Amstelland:
cizsjoel@gmail.com

Den Haag

Sjabbat 12 april, beginnend om 19.30.
Voor meer informatie:
aanmelden@joodsdenhaag.nl

Rotterdam

Joodse Gemeente Rotterdam: Wilt u deelnemen aan de seideravond op zaterdagavond 12 april? Gelieve contact op te nemen met Devorah Leah Vorst:
06-168 404 07

Voor seidermaaltijden in andere plaatsen, kunt u contact opnemen met de dichtstbijzijnde Joodse Gemeente.

Verkorte seider voor ouderen

Vóór de eigenlijke Seider

Vóór de eigenlijke Seider kunnen de volgende teksten worden gelezen en/of besproken.

1. Vanaf **MA'ASEE BERABBI ELI'EZER** op blz. 8 t/m 1e helft blz. 12.

2. Overslaan naar **TSEE OELEMAD** op 2e helft blz. 13 t/m blz. 18 onderaan.

overslaan blz. 19 – 1e helft, de **TIEN PLAGEN**.

en dan verder op 2e helft van deze blz. 19 t/m blz. 23.

[In de Hagada volgt nu de maaltijd met alles er voor en er na. Dat is allemaal voor straks, later bij de eigenlijke Seider].

3. Op de eerste avond overslaan naar blz. 52: **OEWEGEEN WAJEHIE**.

Op de tweede avond overslaan naar blz. 55: **OEWEGEEN WA'AMARTEM**.

4. Op beide avonden verder **KIE LO NA'È** bovenaan op blz. 57 en 58.

Daarna:

ADIER HOE midden op tweede helft blz. 60,

ECHAD MIE JODEE'A midden op tweede helft blz. 62 en

CHAD GADJA bovenaan op blz. 67.

De eigenlijke Seider

1. KIDDOESJ op blz. 4 en 5. De eerste beker. Alle bekers worden links leunend (voor minstens iets meer dan de helft) leeggedronken.

2. OERECHATS, KARPAS, JACHATS op blz. 6.

3. HA LACHMA 'ANJA onderaan op blz. 6.

t/m **AWADIEM HAJJENOE** op de eerste helft van blz. 8.

4. Overslaan naar **BAROECH SJOMEER HAVTACHATO** op tweede helft van blz. 12.

en vervolgens **WEHIE SJÈ'AMEDA** op blz. 13.

5. Overslaan – alleen naar de eerste helft van blz. 19: de **TIEN PLAGEN: EELOE ÈSER MAKOT**.

6. Verder **RABBAN GAMLIE'EEL** bovenaan op blz. 24.

7. En vervolgens worden de eerder overgeslagen teksten gezegd t/m blz. 28.

8. Daarna op blz. 29 en verder: **RACHTSA** – het wassen van de handen, het eten van **MOTSIE, MATSA, MAROR, KOREECH**.

9. Vervolgens de eigenlijke maaltijd, met als 'toetje' de **AFIKOMAN-MATSA** en het **BENSJEN** op blz. 31.

10. Hierna de tekst tot het einde van de Hagada, overslaan wat eventueel al is gezegd.

OMER-TELLING: op de tweede avond wordt – indien mogelijk staande – de 1e dag van Omer geteld. Blz. 62.

Einde van de Seider. Welterusten.

Overzicht Pesach-producten

Voor gebruik op Pesach verboden artikelen

Artikelen die op Pesach niet ons eigendom mogen zijn:

Alcoholhoudende dranken zonder Pesachzegel, beschuit, bier, biscuits, bouillonblokjes, brood, bruine suiker, lichte en donkere basterdsuiker, cornflakes, crackers, custardpudding en vlapoeder, drop, essences, gebak, gort, gries, haverhout, koekjes, macaroni en andere pasta-deegwaren, matzes zonder Pesachzegel, medicijnen*, meel (paneer-, zelfrijzend en andere soorten meel), ontbijtkoek, vermicelli en alle overige producten die één of meer van de vijf graansoorten bevatten (tarwe, rogge, gerst, haver en spelt).

Artikelen die opgeborgen mogen worden:

Balletjes of zuurtjes (mits geen meel bevattend), bessensap, boter, citroen- en tomatensap, chocolade in alle vormen (mits geen meel bevattend), gember, honing, jam, kokosmeel, maïzena, mayonaise (mits geen meel bevattend), mosterd (mits geen meel bevattend), peulvruchten, pindakaas, rijst, rijstvlokken, kindermeel (voor zover het een rijstproduct is), siropen, specerijen, poeder- en vanillesuiker, tandpasta, tafelzuur, eau de cologne en parfums.

Toegestane artikelen

a. Artikelen bereid onder toezicht van het Opperrabbinaat voor Nederland:

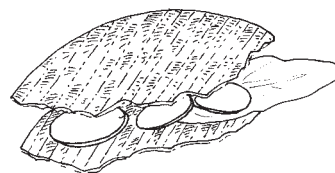
- matzes
- matzemeel
- kaas
- haring
- advocaat en likeur

Deze producten dienen voorzien te zijn van het Pesachzegel.

b. Onder Rabbiniaal Toezicht voor Pesach bereide artikelen

Matzes Hollandia 2025

Let op: uitsluitend matzes met wikkel van het Opperrabbinaat voor Nederland met het juiste jaartal, 5785, zijn *kosher le pesach*.

Overzicht Pesach-producten

PRODUCT		OPMERKING
Aardappelzetmeel	J/N	Mits in de allergenenverklaring geen chameets vermeld staat
Bakpoeder	J/N	Puur sodiumbicarbonaat is akkoord zolang er geen maizetmeel of maltodextrine in zit
Bevroren fruit	J	Toegestaan mits er geen ascorbinezuur (vitamine C) of citroenzuur in verwerkt zit als antioxidant. (Uiteraard moeten relevante soorten fruit worden onderzocht op ongedierte.)
Bevroren vis	J	Toegestaan zowel heel als filet mits met huid en zuiver. Er mogen geen ingrediënten aan zijn toegevoegd. Zalm mag ook zonder huid.
Cacaopoeder	J	
Fruit	J	
Fruitsap	J/N	Zuiver vruchtensap van citrusvruchten is geoorloofd mits er geen antioxidanten in zitten. Appelsap en andere soorten sap zijn niet geoorloofd, omdat er vaak stoffen in zitten die op Pesach niet genuttigd mogen worden.
Geraspte kokosnoot	J	
Groenten (vers)	J/N	Asjkenaziem: geen peulvruchten, erwten, mais, sperziebonen en snijbonen.
Hand sanitisers	J	
Koffie gebrand	J/N	Geroosterde gemalen koffie is toegestaan, gedecaffeïneerde koffie niet.
Koffie Instant	J	Nescafé en Douwe Egberts zijn toegestaan, gedecaffeïneerde instant-koffie niet
Melk: (chalav akoem)	J/N	Gewone melk en magere melk zijn toegestaan. Melk op basis van haver, soja, amandelen of kokos is niet toegestaan.
Noten (gemalen)	J	
Noten (heel)	J/N	Alleen rauwe en/of geblancheerde noten zijn toegestaan. Geroosterde noten zijn niet toegestaan.
Olie	J	Zuivere zonnebloemolie

J = Ja. Kan worden goedgekeurd.

J / N = Opmerking controleren.

Overzicht Pesach-producten

PRODUCT		OPMERKING
Olijfolie	J/N	Extra Virgin olijfolie en geperste olijfolie. Geraffineerde olie etc. is niet toegestaan.
Peper	J	Zwart en wit.
Poetsmiddelen	J	Hagerty, Silvo
Rozijnen	J/N	Sun Maid rozijnen zijn toegestaan. Zijn deze niet beschikbaar, dan mogen ook rozijnen van andere merken worden gebruikt, mits er geen olie aan is toegevoegd.
Schoonmaakmiddelen	J	Zoals Cif en Vim.
Specerijen: knoflook, ui, gember, kaneel	J/N	Het betreft zuivere specerijen zonder toevoegingen. Mengsels zijn niet toegestaan. Gember mag worden gebruikt mits er geen suiker aan is toegevoegd.
Suiker	J/N	Witte suiker is toegestaan, ook suikerklontjes. Rietsuiker is ook toegestaan. Bruine basterdsuiker alleen ORT Kosjer Le-Pesach.
Synthetische afwasmiddelen	J	Zoals Dreft en Dubro.
Tandpasta	J/N	Gewone tandpasta mag worden gebruikt mits er geen sorbitol aan is toegevoegd.
Tapiocazetmeel	J/N	Mits in allergenenverklaring geen chameets vermeld staat.
Thee	J	Zuivere zwarte en groene thee is toegestaan. Thee met aroma en/of smaak is niet toegestaan. Earl Grey mag niet worden gebruikt.
Toiletzeep	J	Niet voor vaatwerk.
Water in flessen	J	Zuiver water met en zonder koolzuur is toegestaan (Spa, huismerk Albert Heijn en Jumbo)
Zoetstof	J	Natrena (vloeibaar en poedervorm) en Hermesetas tabletten.
Zout	J	

J = Ja. Kan worden goedgekeurd.

J / N = Opmerking controleren.

Overzicht Pesach-producten

Babyvoeding

De volgende producten mogen weliswaar door baby's genuttigd worden, doch niet in aanraking komen met het Pesachvaatwerk. Pannen, borden etc. dienen apart gehouden te worden en apart te worden afgewassen.

- Mead Johnson: Enfamil AR 1 & 2, Nutramigen LLG 1 & 2, Pregestimil LIPIL.
- Nenatal BMF, Nenatal Protein Fortifier*, Nenatal Start*, Nutrilon DuoBalans 1* & 2*, Forte 1* & 2*, Omneo 1* & 2*, Prefea 1* & 2*, Prosyneo H.A. 1* & H.A. 2*, Standaard 1* & 2*, Standaard 1* & 2* kant en klaar.
- Nutricia Olvarit: Rijstbloem
- Nutricia Olvarit: groenten en fruit serie:
  - 4m: 00 Appel (8591119001924), 01 Banaan (8591119001962), 04 Peer (859119002105), 22 Perzik Appel (8591119002020), 72 Broccoli (5900852926549), 73 Bloemkool (5900852926556), 75 Wortel (5900852926570).
  - 6m: 57 Appel Banaan Sinaasappel (8591119002198)

Geneesmiddelen

Over het gebruik van geneesmiddelen op Pesach raadplege men het Opperrabbinat voor Nederland of het ressortale rabbinaat. Verander geen enkel medicijn zonder eerst uw arts te raadplegen.

Let op 1:

Alle artikelen die voor het gebruik op Pesach geoorloofd zijn zonder onder rabbinaal toezicht Kasjeer-Le-Pesach te zijn bereid, dient men vóór Pesach te kopen.

Let op 2:

Er zijn meerdere artikelen uit Israël, Frankrijk en andere landen verkrijgbaar met een zegel of opdruk ORT Kasjer lePesach, die volgens de Asjkenazische traditie desondanks ongeoorloofd zijn omdat zij *kitniot* (peulvruchten) bevatten. Lees goed op de verpakking en bij twijfel raadplege men zijn rabbinaat.

Let op 3:

Ook voor slaolie en bruine suiker geldt: uitsluitend geoorloofd indien ORT Kasjer lePesach.

Inlichtingen

Inlichtingen over artikelen waarover twijfel bestaat kan men – mits tijdig aangevraagd – zijn te verkrijgen bij het Opperrabbinat voor Nederland, kosher@nik.nl, of bij de ressortale rabbinaten.

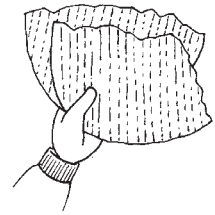
De website www.oukosher.org bevat een lijst van producten met een OU-hechsjer (een O met een U erin) die het hele jaar kosjer voor Pesach zijn, zonder dat ze de P van Pesach in het hechsjer hebben staan.

Kinderpagina

Zoek deze Pesach-woorden in de puzzel:

beentje	kaars	matzes	radijsje
charoset	kidoesj	matzebal	sederschotel
ei	lente	mierik	veer
hagada	leunen	nijl	vier
haleel	lied	pesach	wijn
jomtov	manisjtanna	peterselie	zoutwater

O	A	N	N	A	T	J	S	I	N	A	M
L	I	E	D	V	O	T	M	O	J	D	A
P	L	E	U	N	E	N	A	F	R	A	T
E	A	J	P	E	S	A	C	H	E	G	Z
T	E	S	O	R	A	H	C	K	T	A	E
E	M	J	B	N	L	E	E	L	A	H	B
R	I	I	E	I	M	N	J	I	W	R	A
S	E	D	E	R	S	C	H	O	T	E	L
E	R	A	N	L	E	N	T	E	U	I	I
L	I	R	T	S	R	A	A	K	O	V	E
I	K	L	J	I	N	M	A	T	Z	E	S
E	V	E	E	R	K	I	D	O	E	S	J

Schrijf de letters die over blijven in de vakjes:

--	--	--	--	--	--	--	--

Van de letters kun je een woord maken dat met matzes te maken heeft. Welk?

Voor meer leuke puzzels: kijk op www.jeled.net